

СТАНОВИЩЕ

относно: дисертация на тема „Моделиране на процеса на остаряване на населението в България” на Камелия Славчева Лилова за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по специалност „Статистика и демография, шифър 05.02.06

от проф дмн Светослав Маринов Марков, Институт по Математика и Информатика на БАН, член на научно жури за провеждане защита на дисертацията

Актуалност на темата. В представения за защита дисертационен труд се изследва процеса на остаряване на населението в България. Това е един актуален и практически важен проблем на динамичното развитие на населението. Този проблем засяга не само демографското развитие на нашата страна, но и изменението на населението както в развитите страни по света, така и в развиващите се страни. Бързото остаряване на населението в България през последните няколко десетилетия налага необходимостта от задълбочени демографски и социално-икономически анализи на този процес, а също така усъвършенстване на средствата за неговото моделиране и прогнозиране. Избраната от авторката Камелия Лилова актуална и важна за социално-икономическото развитие на страната тема прави предложения труд в едно навременно научно изследване с важно значение за социалната практика, за правилната оценка на протичащия процес и за изработване на подходяща стратегия и програми за смекчаване на последиците от него.

Общо описание. Представеният дисертационен труд е в обем 175 страници и е добре структуриран. Изложението е логически ясно и последователно. Докторантката е формулирала коректно поставената цел, задачи и хипотези на изследването си. В изложението К. Лилова демонстрира много добро равнище на теоретична подготовка и познания върху извършените изследвания и достигнатите в България и в чужбина научни достижения в областта на моделиране на процеса на остаряване на населението.

Приноси. **Научно-приложни приноси** могат да се открият в следните направления на дисертационния труд: 1) Декомпозирането на нето-коефициента на възпроизводство на населението с цел количествено оценяване на относителните влияния на раждаемостта и смъртността; 2) Изследването на кривата на доживелите чрез количествено оценяване на инфлексните ѝ точки може да се използва при анализа и оценката на процеса на различни териториални равнища в страната и в други страни; 3) Изчисляването на потенциала на прираст на населението, извършено за България и европейски страни е полезна мярка за оценка на процеса на остаряване и показва допълнителните възможности на модела на стабилното население; 4) Разработеният графичен модел на връзките между отделни индикатори за демографско остаряване предлага удобна визуализация на демографския процес.

Приложни приноси. Усъвършенстваните модели и подходи за анализ на остаряването на населението са приложени върху богата емпирична база от данни за България в течение на продължителен период от време (1960-2060 г.). На основата на извършения анализ е разкрита спецификата на процеса на демографско остаряване в България в сравнение с протичането му в други европейски страни. Авторката е формулирала точно нерешените проблеми в количественото измерване на демографското остаряване като процес.

Оформление и изложение. Получените резултати от изследването са изложени логически ясно, коректно и прецизно. Дисертацията е оформена много добре.

Автореферат. Авторефератът отразява правилно съдържанието на дисертацията и нейните приноси.

Публикации. По темата на дисертационния труд авторката има 12 публикации. От тях две са самостоятелни и две са на английски език.

Дисертацията е принос кам развитието на математическото моделиране на демографски процеси, както и при изследване на факторите, определящи демографското остаряване.

Критични бележки и препоръки. Нямам критични бележки. Като препоръка бих предложил на авторката да се запознае и спомене в нейното изследване книгата: Николай Витанов, [Златинка Иванова Димитрова](#), [Стойчо Панчев](#), Популационна динамика и национална сигурност, [АИ Проф.Марин Дринов](#), София, 2005, която разглежда динамиката на населението от гледна точка на националната сигурност и свързаните с нея научни и методологични проблеми.

Заключение: Предложеният труд на тема „Моделиране на процеса на остаряване на населението в България” отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България за докторска дисертация. Като се вземат предвид достойнствата на представената дисертация и получените в нея резултати предлагам на Уважаемото научно жури на Камелия Славчева Лилова да бъде присъдена образователната и научна степен “доктор”.

София,

14.05.2012 г.

Подпис:

(Проф. Светослав Марков)